

91 . Iernut | Județ: Mureș | Punct: cătun Sfântu Gheorghe - Pe șes | Anul: 2000

Anul: 2000

Cod RAN: 117836.03

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Hallstatt, La Tène, Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie, Epoca medievală timpurie, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Călin Cosma, Gabriel Tiberiu Rustoiu

Instituții: Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia

Raport

Situl arheologic de la Iernut, cătunul Sf. Gheorghe, punct "Pe Șes", se află dispus pe o terasă înaltă a Mureșului, aflată la poalele unei movile artificiale, pe care este ridicat monumentul eroilor uciși în cel de-al doilea război mondial. Săpăturile efectuate între 1990 - 1998, au reliefat existența, pe respectiva terasă a unor așezări nefortificate, suprapuse una peste alta, în stratigrafie verticală. Cea mai veche locuire se datează în secolele III - II a. Chr., urmează un sat daco-roman, o așezare din secolele V - VI și una din secolele VIII - IX p. Chr. Ultimul nivel de locuire de pe terasă se datează în secolele XIII - XIV. Cele mai consistente urme de locuire (complexe și material arheologic) aparțin secolelor V - VI și VIII - IX.

Săpăturile arheologice din vara anului 2000 și-au propus două obiective principale. Primul a vizat delimitarea părții sudice a sitului, în dorința de a se constata cât de mult se extind așezările succesive de pe platoul respectiv, grosimea straturilor de cultură, precum și delimitarea eventualelor complexe arheologice adiacente nivelelor arheologice. Cel de-al doilea obiectiv a constat din descoperirea și cercetarea în partea nordică a sitului (în porțiunea centrală a așezărilor), a cât mai multe complexe arheologice. Au fost executate două suprafețe.

Prima, S. 1 / 2000, a fost dispusă în partea sudică a platoului. A avut dimensiunile de 10 x 8 m. A fost orientată N - S cu laturile lungi, paralelă cu Mureșul, pe marginea platoului, în prelungirea suprafețelor din anii trecuți. Poziția suprafeței a urmărit obținerea unei imagini de ansamblu a stratigrafiei verticale a sitului pe coordonatele N - S.

Cea de-a doua, S. 2 / 2000, a fost dispusă în partea de N a sitului, într-o zonă în care straturile de cultură aparținătoare așezărilor suprapuse, sunt extrem de consistente. A avut dimensiunile de 10 x 5 m. A fost orientată N - S, în prelungirea suprafeței din 1993 și paralelă cu suprafețele din 1992 și 1997.

Stratigrafia verticală și orizontală. Complexe arheologice. Suprafața S. 1 / 2000. Pe coordonatele N - S, m. 0 - 10, toată porțiunea excavată, până la steril s-a păstrat intactă. Pe coordonatele V - E, porțiunea păstrată intactă se încadrează între m. 0 și 7. De la m. 7 înspre cursul Mureșului, terenul a fost deranjat de lucrări contemporane (gropi menajere contemporane).

Stratigrafia este următoarea:

? 0 / - 0,2 m apare humus modern - pământ negru-cenușiu răscolit de lucrările agricole;

? -0,2 / - 0,5 m - pământ de culoare gri-gălbui. Nivel databil în secolele XIII - XIV. La baza acestui nivel între m. 7 și 10 s-a păstrat o lentilă de lut galben care are o grosime de 10 cm. Este foarte probabil ca ea să provină de la o locuință de suprafață din cadrul satului medieval. Și în anii trecuți, în suprafețele săpate, au mai fost dezvelite astfel de platforme, cărora li s-a păstrat și suprastructura din lemn. Materialul arheologic descoperit în cadrul acestui nivel de cultură constă din fragmente ceramice, cuie, piroane, precum și oase de

animal.

? -0,5 / -0,8 m. Pământ negru-brun, afânat. Nivel databil în secolele VIII - IX. Delimitarea acestui strat de cultură este perfect sesizabilă mai ales în porțiunea unde a fost surprinsă lentila de lut, prezentată mai sus, care este dispusă în partea superioară a așezării din secolele VIII - IX. În nivelul de cultură au fost descoperite fragmente ceramice și oase de animal. De asemenea în stratigrafie orizontală au fost surprinse și cercetate mai multe complexe arheologice.

Locuința nr. 1. A fost surprinsă în partea de N - V a suprafeței, în apropierea profilului vestic. Cu toate că urmele complexului s-au conturat încă de la - 0,6 m, stabilirea conturului precis al locuinței a fost posibilă doar la nivelul la care apare sterilul arheologic, aflat la -1,1 m adâncime. A avut o formă dreptunghiulară, orientată cu laturile lungi pe coordonatele N - S. Dimensiunile exacte nu au putut fi stabilite deoarece latura sudică intră în profil. Celălalt perete scurt, din partea nordică are o lungime de -1,8 m, iar laturile lungi până în locul unde intră în profil măsoară -2,1 m. Este o locuință adâncită în pământ, podeaua fiind săpată în lutul steril până la adâncimea de -1,70 m. Nu s-au surprins urme de pari în colțuri, sau pe laturi și nici urme ale vreunei instalații de foc. Inventarul locuinței, extrem de sărăcăcios, a constat din fragmente ceramice foarte mărunte, precum și din material osteologic.

Locuința nr. 2. A fost dispusă în partea de N - E a suprafeței, paralelă cu L. 1 la o distanță față de aceasta de circa 3 m. A avut o formă patrulateră. Latura sudică intră în profil. Laturile lungi orientate N - S, până la profilul sudic au măsurat 2,5 m. Peretele nordic a avut lungimea de 2,1 m. Se pare că a fost o locuință semiadâncită în pământ, podeaua aflându-se la -0,9 m. Nu s-au surprins urme de pari și nici instalație de foc. Materialul arheologic constă din foarte puține fragmente ceramice extrem de mărunte.

Groapa nr. 1. Groapă de provizii. Este dispusă între m. 6,5 și 7,5, la o distanță de 0,4 m de profilul vestic. S-a conturat la -1 m și se adâncește în steril până la -1,3 m. Are o formă aproximativ rotundă, cu un diametru de 1 m, fundul fiind ușor albiat. S-au descoperit doar câteva fragmente ceramice.

Groapa nr. 2. Este dispusă aproximativ în centrul suprafeței săpate, între m. 3,8 și 6. Are o formă dreptunghiulară, cu laturile lungi de 1,6 m, orientate NV - SE, iar cele scurte de 0,8 m, orientate SV - NE. Forma exactă s-a conturat la -1 m, iar podeaua săpată în lutul steril, s-a găsit la -1,7 m. Inițial am crezut că avem de-a face cu un mormânt. În umplutură s-au găsit doar fragmente ceramice. În dorința unei verificări cât mai precise am spart podeaua, sub care a apărut, doar nisip aluvionar. Interpretarea acestui complex, ca și hambar pentru cereale este posibilă dacă ținem cont de o serie de analogii în domeniu, astfel de complexe apărând într-o serie de așezări datate în secolele VIII - X, ca de exemplu la Popeni / Cuceu sau Lazuri, din NV Transilvaniei sau din Ucraina subcarpatică.

Groapa nr. 3. A fost surprinsă în colțul de NE, lângă profilul estic. Existența ca și complex arheologic rămâne sub semnul întrebării, datorită faptului că s-a păstrat doar o parte a gropii și aceasta distrusă de gropile contemporane pentru resturile menajere. Nu s-a descoperit nici un fel de material arheologic.

- Între m. 6,8 și 1, în profilul vertical, și m. 0 - 7 în stratigrafie orizontală, s-a conturat următorul nivel de cultură, cu o grosime de 20 cm (-0,8 / -1 m.), aparținător așezării din secolele V - VI. Datorită faptului că nivelul de cultură nu continuă înspre m. 0, pe coordonatele N - S, spre partea sudică a platoului, se poate concluziona că în această zonă au fost surprinse limitele sudice a așezării databile în secolele V - VI. Cu excepția fragmentelor ceramice și a materialului osteologic, nu au fost detectate urme ale vreo unor complexe arheologice.

- La -0,8 / -1,1 m apare un pământ negru-gălbui, compact, tare ca și consistență. Nivelul este încadrat în secolele II - III p. Chr. În respectivul strat de cultură aparținător unei așezări rurale din perioada daco-romană, au fost descoperite fragmente ceramice precum și oase de animal.

- La -1,1 / -1,15 m adâncime a apărut sterilul, format dintr-un lut galben roșietic, foarte tare. La nivelul lutului steril, pe aproximativ pe toată lungimea suprafeței săpate, pe coordonatele N - S s-a conturat un șanț, care a avut o lățime în medie de 0,9 m. Se adâncea în steril până la -1,5 m, având fundul albiat. Nu a conținut nici un fel de material arheologic. Este dificil de interpretat utilitatea acestui șanț. Cel mai probabil, respectivul șanț constituie urmele unei tranșee din cel de-al doilea război mondial. Distruge colțul L.. 1, databilă în secolele VIII - IX, precum și jumătate din groapa nr. 3, care nu este exclus să fi fost utilizată ca și

locaș de tragere, în timpul aceleiași conflagrații.

Suprafața S. 2 / 2000. Stratigrafia în această suprafață este următoarea:

? 0 / -0,2 m humus modern - pământ negru-cenușiu răscolit de lucrările agricole.

? -0,2 / - 0,4 m - pământ de culoare gri-gălbui. Nivel încadrabil în secolele XIII - XIV. De pe întreaga suprafață excavată a fost adunat material ceramic, un fragment dintr-o cahlă, cuie, piroane și oase de animal.

? -0,4 / - 0,8 m - pământ negru-brun, afânat. Nivel databil în secolele VIII - IX. În stratul de cultură a fost descoperit material ceramic, fragmente de cuie din fier și oase de animal.

În stratigrafie orizontală au fost surprinse și cercetate două complexe.

Locuința nr. 1. Locuință patrulateră cu dimensiunile de 2,6 x 2 m, orientată cu laturile lungi pe axa V - E. Este dispusă la 1 m de profilul sudic, 7 m de profilul nordic și 2,4 m de profilul estic. Latura vestică se termină exact în profilul vestic, ceea ce a permis stabilirea adâncimii complexului. Locuința a fost săpată de la baza nivelului de cultură (- 0,8 m), străpunge nivelele din secolele V - VI și II - III, și se adâncește în steril, care apare la -1,35 m, până la 1,55 m. Colțul de SV al complexului căpăcuia o locuință cu material databil în secolele III - II a. Chr. Colțurile sunt rotunjite și nu dispun de pari pentru susținerea acoperișului. O groapă de par a fost surprinsă la mijlocul laturii estice. Un astfel de locaș, exista probabil și pe latura opusă, cea ce presupune că acoperișul complexului era în "două ape". Nu dispunea de instalație de foc stabilă. În umplutura locuinței au fost detectate urmele unei vetre de foc de tipul unei tăvițe din lut, puternic arsă și foarte fragmentară. Probabil aceasta s-a constituit în instalația de foc a complexului. De asemenea au fost descoperite fragmente ceramice, două seceri, un străpungător din os și material osteologic.

Groapa nr. 1. A fost dispusă aproximativ pe latura de S a L. 1, aproape de colțul de SE al acesteia, la o depărtare de 0,20 m. S-a conturat la -1,35 m, adâncindu-se în steril până la -1,55 m. Are o formă circulară cu un diametru la suprafață de 0,8 m, având fundul albiat. Cu siguranță complexul a fost utilizat inițial ca și groapă de provizii de cei care au locuit în L. 1, transformată ulterior în groapă menajeră. Contemporaneitatea cu L. 1 este asigurată de materialul ceramic descoperit în groapă identic ca și date cu cel din locuință.

? -0,8 / -1 m - pământ gri-gălbui cenușos. Nivel databil în secolele V - VI. Nu au fost surprinse nici o urmă de complex arheologic. În schimb din stratul de cultură a fost adunat foarte mult material ceramic și oase de animale. De asemenea a fost descoperit un mic pandantiv din bronz.

? -1 / -1,35 m - pământ negru-gălbui, compact, tare ca și consistență. Nivel încadrabil în secolele II - III. Nu a fost detectat nici un complex arheologic. În stratul de cultură a fost descoperit material osteologic, fragmente ceramice, câteva cuie din fier, fragment dintr-o fibulă din bronz.

La suprafața sterilului (lut galben roșietic foarte tare), care apare la -1,35 m, între m. 0 și 2 pe coordonatele N - S, și între m. 0 și 0,60 pe coordonatele V - E, sub nivelul daco-roman a fost surprins colțul unei locuințe, care se adâncea în steril până la -1,75 m. Materialul ceramic descoperit în umplutură datează complexul în secolele III - II a. Chr. Faptul că în stratigrafie verticală nu apare un nivel de cultură adiacent perioadei respective, poate fi explicat prin bulversarea acestuia de către locuirea daco-romană. De altfel, în suprafețele săpate în anii trecuți, s-au înregistrat cazuri identice: complexe din secolele III - II, neînsoțite de nivel de cultură în stratigrafie verticală.

Materialul arheologic.

Secolele XIII - XIV. Ceramica, în mare măsură foarte fragmentară, fapt care se datorează lucrărilor agricole, este în totalitate lucrată la roată rapidă, dintr-o pastă de bună calitate, fină și semifină, degresată cu nisip și microprundiș. În funcție de culoare există două categorii: ceramică roșie și ceramică cenușie. Fragmentele ceramice au aparținut unor oale și străchini cu pereții subțiri, în interior păstrându-se șanțuiri provenite de la urmele lăsate de degetele mâinii în procesul de confecționare la roată rapidă. Umerii oalelor sunt bine reliefați, diametrul maxim fiind mai sus de mijlocul înălțimii totale a vaselor. Fundurile oalelor sunt drepte și destul de înguste. Buzele sunt răsfrânte în afară și tăiate drept. Unele exemplare comportă în interiorul buzei șanțuiri pentru capac. O categorie aparte o constituie ceramica cenușie ornamentată, atribuibilă "oaspeților".

Materialul special descoperit în stratul de cultură datat în secolele XIII - XIV, se rezumă la un fragment de cahlă, descoperit în S. 2 / 2000, ornamentat cu motive geometrice, și la câteva obiecte din fier foarte corodate (probabil cuie și piroane).

Secolele VIII - IX. Ceramica descoperită în cele două suprafețe, atât în nivelul de cultură cât și în interiorul complexelor, din punct de vedere al tehnicii de producere se împarte în două categorii: ceramică confecționată la roată cu turație medie, aproximativ 60% din total, și ceramică lucrată la roată cu turație rapidă, circa 40%. Pasta vaselor lucrate la roată cu turație medie este compactă, degresată cu micropundiș. Nuanțele de culoare variază de la brun-negricios la brun-cenușiu, existând și nuanțe de brun-cărămiziu sau cărămiziu-cenușie. Formele întâlnite în cadrul acestei categorii sunt oalele borcan de dimensiuni medii și mijlocii. Au gura largă, corpul bombat, umerii bine conturați, fundul îngust și destul de îngroșat. Buza este scurtă și răsfrântă în afară. Motivul ornamental întâlnit constă din striuri orizontale și benzi în val. Motivele uneori se intercalează și în general sunt dispuse în partea superioară a vaselor.

Ceramica lucrată la roată cu turație rapidă, prezintă în general, aceleași caracteristici cu cea lucrată la roată înceată. Diferă doar ingredientul folosit la prelucrarea lutului, nisip fin și mică, pereții vaselor fiind mai subțiri și destul de fini la pipăit. Pe interiorul pereților se păstrează "coastele" provenite de la degetele umane în urma învârtirii rapide a roții olarului.

Vatră de foc portativă. A fost descoperită în L. 1 din S. 2 / 2000. Starea de conservare este extrem de precară, păstrându-se doar câteva fragmente, motiv pentru care nu s-a putut stabili cu precizie dimensiunile artefactului. A fost confecționată cu mâna dintr-o pastă relativ compactă degresată cu macropundiș și foarte multă pleavă. Fundul este drept. Pereții de asemenea drepecți, au avut o înălțime de 10 cm. Prezintă urme puternice de ardere.

Seceri din fier. Două astfel de exemplare au fost descoperite în pământul de umplutură al L. 1 din S. 2 / 2000. Păstrate destul de bine, cele două exemplare își găsesc analogii în multe așezări încadrate în secolele VIII - IX.

Străpungător din os de animal. Provine din L. 1 din S. 2 / 2000.

Secolele V - VI. Ceramica a constituit principalul material arheologic descoperit. Provine în special din S. 2 / 2000. Puține fragmente au fost descoperite și în S. 1 / 2000.

Din punct de vedere al modului de confecționare există două categorii: ceramică lucrată la roată cu turație rapidă, circa 70%, și ceramică realizată la roată cu turație medie, circa 30%, din total. În cadrul primei categorii există mai multe tipuri distincte. Primul îl constituie "ceramica cenușie zgrunțuroasă". Vasele sunt îngrijit lucrate. Pereții păstrează în interior caneluri, care provin de la urmele lăuate de degete în timpul modelării. Ca formă întâlnim oala, cu corpul puțin bombat, umerii bine conturați fundul drept, buza puternic răsfrântă în afară, tăiată drept sau rotunjită. Al doilea tip îl constituie ceramica brun-cărămizie, care conține în pastă mult nisip cu bobul mare. Pereții și fundurile sunt mai groase ca și la primul tip, în schimb formele vaselor sunt aproximativ identice.

O categorie aparte este formată de "ceramica cenușie fină", lucrată tot la roată cu turație rapidă. Acest tip este reprezentat de jumătatea unui bol, descoperit în S. 2 / 2000. Vasul este ornamentat cu motive stampate, în formă de rozetă, el găsindu-și analogii în cadrul ceramicii gepidice.

Ceramica confecționată la roată cu turație medie conține în pastă, ca și ingredient micropundiș. Culoarea vaselor este cărămizie cu nuanțe de cenușiu și negru-brun. Pereții și fundurile oalelor sunt destul de groase. Buzele sunt răsfrânte spre exterior și rotunjite.

Materialul special corespunzător secolelor V - VI constă dintr-o aplică / pandantiv din bronz descoperită în S. 2 / 2000. Are o formă circulară, cu diametrul de 3 cm. Este găurită la mijloc și nu prezintă nici un fel de ornament.

Secolele II - III p. Chr. Ceramica adiacentă respectivului nivel de cultură a fost realizată în totalitate la roată. Predomină ceramica de culoare roșie, fiind prezentă însă și ceramică de culoare cenușie. Ca forme întâlnim diferite tipuri de boluri, străchini și farfurii, toate acestea găsindu-și analogii în siturile din Transilvania corespunzătoare perioadei daco-romane.

În S. 2 / 2000, s-a descoperit un fragment de fibulă de tipul cu picior întors pe dedesubt.

Secolele III - II a. Chr. Materialul încadrabil în perioada de timp respectivă, provine din jumătatea de locuință descoperită în S. 2 / 2000 și constă din ceramică. A fost confecționată cu mâna și la roată, dintr-o pastă destul de friabilă, degresată cu macroprundiș, având o culoare brun-negricioasă. Nu dispune de ornament. Există numeroase analogii care permit datarea respectivului material ceramic în secolele III - II a. Chr.

Informații suplimentare online

[Raportul 1061 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
